

Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sámi oahpahušguovddáš
Säämi máttááttáskuávdáš
Sää'm škooltemkõõskõs

**NUÕRTTSÄÄ'MĶIÕLL DA KULTTUR 60 MC
MÄTT'TEMPLAAN**

**KOLTANSAAMEN KIELI JA KULTTUURI 60 OP
OPETUSSUUNNITELMA**

2020

Sisällysluettelo

1 ČIŌ'LGĚŔS ESITTELY	3
2 TÄÄVTŔZZ TAVOITTEET	3
3 MÄTT'TEM-METOOD OPETUSMETODIT	4
4 MÄTTJUMUUŽŽID VUÄSSŔŔTMŔŔŽŽÄST OPINTOIHIN OSALLISTUMISESTA	4
5 MÄTTJEMVUÄ'PSTUMMUŠ OPINTONEUVONTA.....	5
6 MÄTTJUMUUŽŽI ÄRVVTŔŔLLÄM OPINTOJEN ARVIOINTI	5
7 MÄTTJUMUUŽŽI ČIŌ'LGĚŔS OPINTOJEN KUVAUS	6
7.1 Takai mättjumuužž yleiset opinnot	6
7.2 NuŔrtsää'mķiŔl mättjumuužž 45 mc Koltansaamen kielen opinnot 45 op.....	7
Koltansaame alkeet	8
Koltansaame perusteet	9
Koltansaamen kielen tutkimuksen perusteet.....	10
Kääntämisen perusteet	10
Taivuttamisen harjoittelu	11
Suullinen käyttö	12
Kirjallinen käyttö.....	13
Koltansaamenkielinen kaunokirjallisuus	14
Kielimestaritapaamiset.....	15
Kieliharjoittelu	15
7.3 Sää'mkulttuur mättjumuužž 15 mc Saamelaisen kulttuurin opinnot 15 op.....	16
Johdanto saamenkieliin ja saamelaiskulttuuriin	17
Inarin- ja pohjoissaamen kielet	19
KäsityŔt (helmikirjonta/juurityŔ/tuohityŔ).....	19
Kalastus.....	20
Koltasaamelainen ruokaperinne	20
Koltasaamelainen musiikkiperinne	21

1 ČIŌ'LGĜŌS | ESITTELY

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen koltansaamen kielen ja kulttuurin koulutus kestää lukuvuoden ja on laajuudeltaan 60 opintopistettä. Koulutus koostuu pääasiassa koltansaamen kielen opinnoista (45op) ja saamelaisen kulttuurin opinnoista (15 op). Kieliopintoihin sisältyy kielimestaritapaamisia, opintomatkoja ja kieliharjoitteluja, joiden avulla opiskelijalla on mahdollisuus tutustua Saamenmaahan ja saamenkieliseen työelämään sekä koltansaamen kielen puhujayhteisöön.

Koulutus on tarkoitettu kaikille koltansaamen kielestä ja kulttuurista kiinnostuneille. Koulutuksessa lähdetään liikkeelle koltansaamen kielen alkeista, joten aiempia saamen opintoja ei vaadita. Opetuskielenä on aluksi suomi ja opintojen edetessä koltansaame. Koulutuksen opetusohjelma on suunniteltu siten, että se sopii työelämässä koltansaamen kielen ja kulttuurin osaamista tarvitseville sekä jatko-opintoja suunnitteleville.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen koltansaamen kielen opinnoilla voi hakea hyväksilukua Oulun yliopiston Giellagas-instituutin saame vieraana kielenä perusopinnoille. Opintojen hyväksilukumahdollisuus on esimerkki Oulun yliopiston Giellagas-instituutin ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen yhteistyöstä. Yhteistyön kautta saamelaisalueella on mahdollista opiskella lähiopetuksena koltansaamen kielen yliopisto-opintoja.

2 TÄÄVTŌŌZZ | TAVOITTEET

Oppiaineen tavoitteena on kouluttaa monitaitoisia kielen ammattilaisia saamelaisyhteisön tarpeisiin, antaa opiskelijoille hyvä kirjallinen ja suullinen taito koltansaamen kielessä ja valmiudet käyttää koltansaamea erilaisissa arkielämän viestintätilanteissa. Opiskelijat, joilla on yleiset edellytykset osallistua ylioppilastutkintoon, voivat suorittaa koltansaamen kielen ja kulttuurin koulutuksen käytyään myös koltansaamen kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeen.

Koulutuksen tavoitteena on myös antaa opiskelijoille tietoa koltansaamelaisten historiasta, perinteistiedosta, nykykulttuurista ja yhteiskunnallisista erityispiirteistä, jotka liittyvät saamelaisten asemaan vähemmistö- ja alkuperäiskansana.

Koulutuksen perustana on myös tutustua kielen revitalisaatioon eli elvytykseen ja olla osa tätä yhteistä tavoitetta.

3 MÄTT'TEM-METOOD | OPETUSMETODIT

Koltansaamen kielen ja kulttuurin opiskelu perustuu runsaaseen vuorovaikutukseen opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa. Sosiaalisella yhteisöllä on suuri merkitys oppimisessa ja näin vuorovaikutteinen oppiminen ja osaaminen tulevat hyödynnettyä. Myös kulttuuriopintojen tekemällä oppiminen -metodi ja kielimestari-oppilas-metodi ovat hyväksi havaittuja tapoja oppia kieltä.

Opiskelu järjestetään kielikylpymenetelmää soveltaen siten, että koulutuksen alun ohjeita lukuun ottamatta kaikki koulutus toteutetaan pääasiassa koltansaameksi. Alussa apukielenä käytetään suomea, mutta alkeiden jälkeen opetuskielenä käytetään yksinomaan koltansaamea. Opetus toteutetaan pääosin lähiopiskeluna sekä itsenäisenä opiskeluna.

Opiskelijoita tuetaan tekemään yksilöllisiä valintoja oppimisprosessissaan. Käytännön yhteistyö kielimestareiden ja muiden koltansaamelaistoimijoiden kesken lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Oppimistehtäviä rakennetaan todellisen elämän esimerkkien avulla, ja opiskelijaa ohjataan tutkivan oppimisen suuntaan.

Opiskelijaa pyritään valmentamaan valinnoissaan ja opinnoissaan suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja vastuulliseen toimintaan sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Oma-aloitteisuus, läsnäolo tunneilla, aktiivisuus ja kyky itsenäiseen työskentelyyn opiskelussa ovat tärkeitä tavoitteita.

4 MÄTTJUMUUŽŽID VUÄSSŌÖTTMŌŌŽŽÂST | OPINTOIHIN OSALLISTUMISESTA

Opinnot vaativat säännöllisen läsnäolon tunneilla, vähintään 80 % läsnäolo. Siitä ylimenevät poissaolot (erityisesti selvittämättömät tai luvattomat poissaolot) voivat olla syy opintojen hylkäämiseen. Poissaolot selvitetään mahdollisimman pian.

Oppitunneilla annettu tieto on opintojen ydin ja harjoitukset nivoutuvat oppituntien sisältöön. Erityisesti kieliopintojen harjoitusten ja tenttien suorittaminen on huomattavan vaikeaa ilman säännöllistä läsnäoloa tunneilla. Tämä koskee yhtä hyvin kieliopintoja kuin muitakin opintoja.

Jos ei pääse tunneille, kukin opiskelija huolehtii itse siitä, että hän pysyy ajan tasalla ja tietää, mitä tunnilla on käsitelty. Minkäänlaisia erillisiä kotitehtäviä tms. korvaavia töitä ei automaattisesti järjestetä, ne ovat aina poikkeuksia ja niistä keskustellaan erikseen. Myöskään tukiopetus tms. ei ole automaatio.

5 MÄTTJEMVUÄ'PSTUMMUŠ | OPINTONEUVONTA

Syyslukukauden alussa opiskelija tekee itselleen yhdessä ryhmänohjaajan (ofelašohjaajan) kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS). Siinä otetaan huomioon oppilaan erityisyys, aikaisemmat opinnot sekä opiskelun tavoitteet. HOPS:n käsittelyä varten sovitaan erilliset ajat, jolloin on mahdollisuus keskustella tarkemmin opintoihin liittyvistä kysymyksistä ryhmänohjaajan (ofelašohjaajan) kanssa. Opintojen alussa opiskelijoille tehdään myös lukitesti, jolla kartoitetaan luku- ja kirjoitusvaikeuksia.

Lukuvuoden aikana opiskelija ja ryhmänohjaaja (ofelašohjaaja) yhdessä arvioivat ja päivittävät opiskelusuunnitelmaa. HOPS:n toteutumista ja opintojen edistymistä seurataan myös oppimispäiväkirjan ja/tai portfolion avulla.

Opinto-ohjaaja neuvoo kaikkia opiskelijoita opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Opinto-ohjaaja Tea Niemelä: puh. 040 723 7201, e-mail tea.niemela@sogsakk.fi.

6 MÄTTJUMUUŽŽI ÄRVVTÕÕLLÂM | OPINTOJEN ARVIOINTI

Opiskelun arviointitapana käytetään itse-, vertais- ja opettajan johdolla tapahtuvaa arviointia.

Opiskelijan itsearviointi toteutuu mm. oppimispäiväkirjan ja/tai portfolioiden avulla.

Oppimispäiväkirjan kirjoittamisprosessissa opiskelija joutuu itse arvioimaan omaa opiskeluaan ja oppimistaan eri aineissa.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opetusaineissa aineenopettaja arvioi opiskelijan osaamisen opetusaineessa arvioinnin kriteerien mukaisesti asteikolla 1–5 tai hyväksytty/hylätty.(Hyv./Hyl.) Merkintä SK tarkoittaa, että suoritus on kesken.

(5 = erinomainen, 4 = kiitettävä, 3 = hyvä, 2 = tyydyttävä, 1 = välttävä, 0 = hylätty)

7 MÄTTJUMUUŽŽI ČIŌ'LGĜŌS | OPINTOJEN KUVAUS

Koulutus koostuu koltansaamen kielen sekä saamelaisen kulttuurin opintojen lisäksi yleisistä opinnoista, joihin sisältyy mm. johdatus opintoihin, henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelma, IT-perehdytys, opintopäiväkirjan ohjeistus ym.

Koltansaamen kielen opinnot	45 op
Koltansaame alkeet	8
Koltansaame perusteet	7
Suullinen käyttö	4
Kirjallinen käyttö	4
Taivuttamisen harjoittelu	4
Koltansaamen kielen tutkimuksen perusteet	2
Koltansaamenkielinen kaunokirjallisuus	2
Kääntämisen perusteet	2
Kieliharjoittelu	4
Kielimestaritapaamiset	8
Koltasaamelaisen kulttuurin opinnot	15 op
Johdanto Saamelaiskulttuuriin	5
Käsityöt (Helmikirjonta/juurityö/tuohityö)	2
Kalastus	2
Koltasaamelainen ruokaperinne	2
Koltasaamelainen musiikkiperinne	2
Inarin- ja pohjoissaamen kielet koltansaamen rinnalla	2
	60 op

7.1 Takai mättjumuužž | yleiset opinnot

Yleiset opinnot suoritetaan opintojen alussa. Ne varmistavat, että opiskelija hallitsee opintojen menestyksekkääseen suorittamiseen tarvittavat opiskelutaidot ja perustiedot koulussa käytettävistä oppimisalustoista ja tietotekniikkaratkaisuista. Ryhmänohjaajan (ofelašohjaajan) kanssa opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jolla seurataan opiskelijan taitojen kehittymistä.

7.2 Nuorttsää'mkiöl mättjumužž 45 mc | Koltansaamen kielen opinnot 45 op

Koltansaamen kielen opinnot suoritettuaan opiskelija hallitsee koltansaamen peruskieliopin sekä pystyy käyttämään kieltä luontevasti päivittäisenä kielenä niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Lisäksi opiskelija tuntee koltansaamen kielen aseman sekä tuntee koltansaamen kielestä ja koltansaamelaisista tehtyä tutkimusta.

Koltansaame alkeet

laajuus	8 op
tavoite	Opintojen aikana perehdytään koltansaamen äänteisiin ja aakkosiin sekä ydinkielioppiin, harjoitellaan ääntämystä sekä tutustutaan päivittäisiin arkirutiineihin liittyvään sanastoon. Opintojen aikana keskustellaan päivittäiseen elämään liittyvistä aiheista sekä kirjoitetaan yksinkertaisia tekstejä.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija hallitsee koltansaamen äänteet ja aakkoset, ydinkieliopin sekä päivittäiseen elämään liittyvää keskeistä perussanastoa. Opiskelija osaa lukea helppoja tekstejä, keskustelea helpoista aiheista sekä kirjoittaa koltansaameksi lyhyitä kirjoitelmia. Opiskelijaa kannustetaan aktiiviseen sanavaraston kasvattamiseen.
sisältö	Opintojakso sisältää erilaisia luku-, kirjoitus- ja ääntämisharjoituksia, kielioppia, tekstin- ja kuullun ymmärtämiseen liittyviä harjoituksia sekä sähköisten sanastojen laatimista.
toteutustavat	Oppitunnit, ryhmätyöt, sanakokeet, kielioppiharjoitukset sekä omatoimista harjoittelua ja perehtymistä kirjallisuuteen.
oppimateriaali	Moshnikoff, Jouni ja Satu 1995: Koltansaamen alkeet 1. moniste Moshnikoff, Satu 2001: Näkam mon leäm. Saamelaiskäräjät Muu oppitunneilla jaettava materiaali
oheismateriaali	Fofonoff, Katri 2002: Mattu saa'nid. Saamelaiskäräjät Moshnikoff, Jouni ja Satu, Koponen Eino 2009: Koltansaamen koulukielioppi. Saamelaiskäräjät Mosnikoff, Jouni, Sammallahti, Pekka 1988: Pieni koltansaame-suomi sanakirja. Jorgaleaddji Oy Sammallahti, Pekka, Moshnikoff, Jouni 1991: Suomi-koltansaame sanakirja. Girjegiisá Sivertsen, Seija 2010: Sää'mkiöll - Koltankielen oppikirja. Saamelaiskäräjät Filmit, satukirjat, äänitteet.
suoritustavat	Harjoitukset sekä suullinen ja/tai kirjallinen tentti, aktiivinen osallistuminen lähiopetustunneille(80% tunneista oltava läsnä)
opetuskieli	Suomi ja koltansaame.
arviointi	Suoritus arvioidaan käyttäen asteikkoa erinomainen (5), kiitettävä (4), hyvä (3), tyydyttävä (2), välttävä (1), hylätty (0). Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5 - 3 - 1.

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt erinomaisesti. - Opiskelija osaa tuottaa monipuolisia lauseita ja kirjoittaa lyhyitä tekstejä erinomaisesti. - Opiskelija osaa tuottaa monipuolisia lauseita ja käydä helpohkoja vuoropuheluita. -Ääntäminen ja kuullun ymmärtäminen on erinomaista 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt hyvin. -Opiskelija osaa tuottaa yksinkertaisia lauseita ja kirjoittaa lyhyitä tekstejä hyvin. -Opiskelija osaa tuottaa helppoja lauseita ja käydä yksinkertaista vuoropuhelua. -Ääntäminen ja kuullun ymmärtäminen ovat hyvällä tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> -Opiskelijalla on paljon puutteita keskeisten kielioppisältöjen hallinnassa. -Lauserakenteissa ja tekstien tuottamisessa on paljon puutteita. -Ääntämisessä ja/tai kuullun ymmärtämisessä on huomattavasti puutteita.

Koltansaame perusteet

laajuus	7 op
tavoite	Opintojen aikana perehdytään syvemmin koltansaamen kielioppiin ja ääntämykseen sekä laajennetaan sanastoa edelleen. Opintojen aikana keskustellaan päivittäiseen elämään liittyvistä aiheista sekä kirjoitetaan helpohkoja tekstejä.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelijalla on perustiedot koltansaamen keskeisestä kieliopista ja laaja perussanavarasto. Hän pystyy käymään yksinkertaisia keskusteluja ja ymmärtää yksinkertaista kieltä suullisesti ja kirjallisesti. Opiskelija tuntee koltansaamen taivutusjärjestelmän periaatteet ja tärkeimmät lauseopin piirteet. Opiskelija osaa käyttää tärkeimpiä koltansaamen kieleen liittyviä tietolähteitä, kuten sanakirjoja, kielioppeja ja virtuaalisia alustoja.
sisältö	Luku-, kirjoitus- ja keskusteluharjoitukset sekä kielioppiin ja tekstin- ja kuullun ymmärtämiseen liittyvät harjoitukset.
toteutustavat	Oppitunnit, ryhmätyöt, sanakokeet, kielioppiharjoitukset sekä omatoimista harjoittelua ja perehtymistä kirjallisuuteen.
oppimateriaali	Moshnikoff, Jouni ja Satu 2002: Koltansaamen alkeet 2. moniste Muu oppitunneilla jaettava materiaali
oheismateriaali	Moshnikoff, Jouni ja Satu, Koponen Eino 2009: Koltansaamen koulukielioppi. Saamelaiskäräjät Mosnikoff, Jouni, Samallahti, Pekka 1988: Pieni koltansaame-suomi sanakirja. Jorgaleaddji Oy Samallahti, Pekka, Moshnikoff, Jouni 1991: Suomi-koltansaame sanakirja. Girjegiisá Filmit, satukirjat, äänitteet.
suoritustavat	Harjoitukset sekä suullinen ja/tai kirjallinen tentti, aktiivinen osallistuminen lähiovetustunneille(80% tunneista oltava läsnä)
opetuskieli	Koltansaame ja suomi.
arviointi	Suoritus arvioidaan käyttäen asteikkoa erinomainen (5), kiitettävä (4), hyvä (3), tyydyttävä (2), välttävä (1), hylätty (0). Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5 - 3 - 1.

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt erinomaisesti ja sanavarasto on laaja. - Opiskelija osaa tuottaa monipuolisia lauseita ja kirjoittaa lyhyitä tekstejä erinomaisesti. -Opiskelija hallitsee monipuolisesti eri tietolähteitten käytön. - Opiskelija osaa tuottaa monipuolisia lauseita ja käydä helpohkoja vuoropuheluita. -Ääntäminen ja kuullun ymmärtäminen on erinomaisella tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt hyvin ja sanavarasto on monipuolinen. -Opiskelija osaa tuottaa yksinkertaisia lauseita ja kirjoittaa lyhyitä tekstejä hyvin. -Opiskelija osaa tuottaa helppoja lauseita ja käydä yksinkertaista vuoropuhelua. -Opiskelija osaa hakea tietoa eri tietolähteistä -Ääntäminen ja kuullun ymmärtäminen ovat hyvällä tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> -Opiskelijalla on paljon puutteita keskeisten kielioppisällöjen ja sanaston hallinnassa. -Lauserakenteissa ja tekstien tuottamisessa on paljon puutteita. -Tietolähteitten käyttö tuottaa vaikeuksia -Ääntämisessä ja/tai kuullun ymmärtämisessä on huomattavasti puutteita.

Koltansaamen kielen tutkimuksen perusteet

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana tutustutaan tärkeimpiin koltansaamen kielen tutkijoihin sekä heidän työhönsä ja julkaisuihinsa. Lisäksi Opintojaksolla tutustutaan äänneiden mukaiseen kirjoitustapaan.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee koltansaamen kielen tutkimuksen historiaa sekä eri tutkijoiden tuotantoa. Lisäksi opiskelija tunnistaa koltansaamen kielen äänneiden mukaisen kirjoitustavan ja osaa käyttää sitä etsiessään tietoa.
sisältö	Opintojaksolla esitellään koltansaamen kieleen liittyvää aiempaa tutkimusta sekä tutustutaan äänneiden mukaiseen kirjoitustapaan. Opetusta havainnollistetaan koltansaamen kielestä poimittujen esimerkkien avulla.
toteutustavat oppimateriaali oheismateriaali	Oppitunnit ja harjoitukset. Opettajan jakama materiaali. Sammallahti, Pekka 1998: The Saami Languages – An Introduction. Davvi Girji OS Itkonen, T. I. 1958: Koltan- ja kuolanlapin sanakirja (I ja II). Suomalais-ugrilainen seura Itkonen, T. I. 1931: Koltan- ja kuolanlappalaisia satuja. Suomalais-ugrilainen seura Itkonen, Toivo 1916: Venäjänlapin konsonanttien astevaihtelu: Koltan, Kildinin ja Turjan murteiden mukaan. Suomalais-ugrilainen seura
suoritustavat arviointi opetuskieli	Harjoitukset ja/tai tentti. Hyväksytyy/hylätty. Koltansaame ja suomi.

Kääntämisen perusteet

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana opiskelija tutustuu koltansaamenkieliseen käännöstyöhön ja tulkkaukseen.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija hallitsee käännöstyön alkeet ja tuntee käännöstyön peruserätykset, sekä tutustuu saamenkielisen materiaalin käännöstyöhön.
sisältö	Opintojakson aikana opiskelija tutustuu koltansaamenkieliseen käännöstyöhön ja (simultaani)tulkkaukseen sekä käännöstyöhön.
toteutustavat suoritustavat arviointi opetuskieli	Oppitunnit, harjoitukset, opintomatkat, Aktiivinen osallistuminen tunneilla Hyväksytyy/hylätty. Koltansaame.

Taivuttamisen harjoittelu

laajuus	4 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään verbien ja nominien rutiinomaiseen taivuttamiseen sekä suullisesti että kirjallisesti esimerkkien avulla.
osaamistavoite	Opiskelija pystyy taivuttamaan rutiinomaisesti myös harvinaisempia sanoja sekä sanojen harvinaisempia tai vaikeita taivutusmuotoja taivutuskategorian ja sanassa olevien äänteiden perusteella.
sisältö	Harjoitukset.
toteutustavat	Oppitunnit ja harjoitukset.
oppimateriaali	Moshnikoff, Jouni ja Satu, Koponen Eino 2009: Koltansaamen koulukielioppi. Saamelaiskäräjät Muu oppitunneilla jaettava materiaali
oheismateriaali	Korhonen, Mikko, Mosnikoff, Jouni, Sammallahti, Pekka 1973: Koltansaamen opas. Castrenianum Mosnikoff, Jouni, Sammallahti, Pekka 1988: Pieni koltansaame-suomi sanakirja. Jorgaleaddji Oy Sammallahti, Pekka, Moshnikoff, Jouni 1991: Suomi-koltansaame sanakirja. Girjegiisá
suoritustavat	Harjoitukset ja tentti.
opetuskieli	Koltansaame (ja tarvittaessa apukielenä suomi).
arviointi	Suoritus arvioidaan käyttäen asteikkoa kiitettävä (5), erittäin hyvä (4), hyvä (3), tyydyttävä (2), välttävä (1), hylätty (0). Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5 - 3 - 1.

5	3	1
- Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt erinomaisesti ja taivuttaminen on rutiinomaisista. - Opiskelija joutuu turvautumaan taivutustaulukoihin vain harvoin	- Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt hyvin ja taivuttaminen on hyvällä tasolla. -Puutteita kuitenkin ilmenee ja opiskelija joutuu turvautumaan kielioppiin ja taivutustaulukoihin usein.	-Opiskelijalla on paljon puutteita keskeisten kielioppisältöjen ja taivuttamisen hallinnassa. -Taivuttamisessa on vielä puutteita ja virheitä ilmenee paljon. Taivutustaulukoiden käyttö on vaikeaa.

Suullinen käyttö

laajuus	4 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään koltansaamen kielen suulliseen ilmaisuun erilaisten opettajajohtoisten keskustelu- ja kuunteluharjoitusten avulla.
osaamistavoite	Opiskelija osaa puhua koltansaamen kieltä sujuvasti ja ymmärtää kuulemaansa.
sisältö	Suulliset ja kirjalliset harjoitukset, kuunteluharjoitukset ja ryhmätyöt.
toteutustavat	Oppitunnit ja harjoitukset.
oheismateriaali	Jouste, Marko, Mosnikoff, Elias, Sivertsen, Seija (toim.) 2007: Maaddâraâ'jji leeu'd — Esivanhempien leuddit. Kansanmusiikki-instituutti Koponen, Eino, Moshnikoff, Jouni ja Satu (toim.) 2010: Sää'mkiöll, ä'rbkiöll. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus Saastamoinen, Ilpo 2007: Son vuäinn – Koltasaamelaisten leuddeja Kuolasta. Global Music Centre Semenoja, Sinikka (toim.) 1994: To'ben mädd mâ'te vuädd. Oulun yliopisto Täydennyskoulutus keskus Alias-peli. Filmit, äänitteet, pelit. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen koltansaamenkieliset äänitearkistomateriaalit Radio-ohjelma Nuörttsäämas.
suoritustavat	Harjoitukset ja suullinen tentti.
opetuskieli	Koltansaame (ja tarvittaessa apukielenä suomi).
arviointi	Suoritus arvioidaan käyttäen asteikkoa erinomainen (5), kiitettävä (4), hyvä (3), tyydyttävä (2), välttävä (1), hylätty (0). Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5 - 3 - 1.

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt erinomaisesti ja sanavarasto on laaja. - Opiskelija osaa tuottaa monipuolisia lauseita ja kirjoittaa lyhyitä tekstejä erinomaisesti. -Opiskelija hallitsee monipuolisesti eri tietolähteitten käytön. - Opiskelija osaa tuottaa monipuolisia lauseita ja käydä helpohkoja vuoropuheluita. -Ääntäminen ja kuullun ymmärtäminen on erinomaista 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisällöt hyvin ja sanavarasto on monipuolinen. -Opiskelija osaa tuottaa yksinkertaisia lauseita ja kirjoittaa lyhyitä tekstejä hyvin. -Opiskelija osaa tuottaa helppoja lauseita ja käydä yksinkertaista vuoropuhelua. -Opiskelija osaa hakea tietoa eri tietolähteistä -Ääntäminen ja kuullun ymmärtäminen ovat hyvällä tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> -Opiskelijalla on paljon puutteita keskeisten kielioppisältöjen ja sanaston hallinnassa. -Lauserakenteissa ja tekstien tuottamisessa on paljon puutteita. -Tietolähteitten käyttö tuottaa vaikeuksia -Ääntämisessä ja/tai kuullun ymmärtämisessä on huomattavasti puutteita.

Kirjallinen käyttö

laajuus	4 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään koltansaamen kirjoittamiseen siten, että kielen rakenne ja kirjoittamisen eri tyyllilajit tulevat tutuiksi. Lisäksi tutustutaan esseeseen kirjoittamiseen.
osaamistavoite	Opiskelija hallitsee koltansaameksi kirjoittamisen ja eri tyyllilajien erot. Opiskelija osaa laatia esseeseen.
sisältö	Koltansaamen kirjoitustavan harjoittelua kirjoittamalla ja litteroimalla (kirjoittamalla esim. äänitallenteen puhtaaksi). Tutustutaan kirjoittamisen eri tyyllilajeihin. Yksinkertaisen tarinan ja yksinkertaisen asiatekstin kirjoittaminen, esseeseen kirjoittaminen
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit, harjoitukset ja pienryhmätyöskentely. Sovitaan opettajan kanssa.
suoritustavat opetuskieli	Suulliset ja kirjalliset harjoitukset sekä itsenäiset kirjoitustehtävät.
arviointi	Koltansaame (ja tarvittaessa apukielenä suomi). Suoritus arvioidaan käyttäen asteikkoa erinomainen (5), kiitettävä (4), hyvä (3), tyydyttävä (2), välttävä (1), hylätty (0). Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5 - 3 - 1.

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisisällöt erinomaisesti ja kirjoittaminen on monipuolista. - Opiskelija osaa tuottaa monipuolisia lauseita ja kirjoittaa eri tyyllisiä tekstejä erinomaisesti. -Opiskelija hallitsee monipuolisesti eri tietolähteitten käytön. 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija hallitsee keskeiset kielioppisisällöt hyvin ja kirjoittaminen sekä lauserakenne on sujuvaa, joskin virheitä esiintyy. -Opiskelija osaa tuottaa yksinkertaisia lauseita ja kirjoittaa eri tyyllisiä tekstejä hyvin. -Opiskelija osaa hakea tietoa eri tietolähteistä 	<ul style="list-style-type: none"> -Opiskelijalla on paljon puutteita keskeisten kielioppisisältöjen ja kirjoittamisessa esiintyy paljon virheitä. -Lauserakenteissa on paljon puutteita ja erityylisten tekstien kirjoittaminen on vaikeaa. -Tietolähteitten käyttö tuottaa vaikeuksia.

Koltansaamenkielinen kaunokirjallisuus

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään koltansaamenkieliseen kaunokirjallisuuteen, kertomusperinteeseen sekä koltansaamelaiseen leu'dd- ja laululyriikkaan.
osaamistavoite	Opiskelija tuntee koltansaamenkielistä kaunokirjallisuutta ja kertomusperinnettä sekä osaa keskustella tai kirjoittaa lukemastaan.
sisältö	Koltansaamenkielisen kaunokirjallisuuden sekä laulu- ja leu'ddlyriikoiden lukeminen, kertomusperinteeseen tutustuminen, sekä suullisen tai esseemuotoisen esitelmän teko.
toteutustavat kirjalista	Oppitunnit sekä kirjapaketti ja suullinen tai esseemuotoinen esitelmä. Aikio, Annukka ja Samuli 1982: Nijdd mottji ká'lluábrjen. Universitetsforlaget Crottet, Robert: Mannu meá'cc. Saamelaiskäräjät 2006 De Saint-Exupéry, Antoinette: U'cc priinsáz. Saamelaiskäräjät 2005 Fofonoff, Kati-Claudia 2010: Suõ'nn'jel pälggsin – Nuõrtsá'mmlai mainnáz. Davvi Girji Holmberg, Veikko 1995: Tu'rr-kammgaž da žee'vetdáhttar laskk. Davvi Girji OS Koponen, Eino, Moshnikoff, Jouni ja Satu (toim.) 2010: Sää'mkiõll, ä'rbkiõll. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus Moshnikoff, Satu (toim.) 2001: Laa'rkaž vuá'ppsen. Saamelaiskäräjät Moshnikoff, Satu (toim.) 2001: Neámmai caarnijdd. Saamelaiskäräjät Moshnikoff, Satu (toim.) 2001: Vie'rmm-ääkka maainás. Saamelaiskäräjät Moshnikoff, Satu 1995: Paaibužskooul sää'mkiõll lookkâmke'rjj. Saamelaiskäräjät Mosnikoff, Satu (toim.) 1992: Maaddâráá'jji mainnáz. Girjegiiisá Palismaa, Marjatta 1995: Ää'kk peámmâ'lǵǵ. Lapin lääninhallitus Semenoja, Sinikka (toim.) 1994: To'ben mádd má'te vuádd. Oulun yliopisto Täydennyskoulutus keskus
runokirjalista	Fofonoff, Kati-Claudia 1998: Jánnam muttum nuu'bbioo'ri. Davvi Girji OS
laulu- ja leuddilyriikat	Fofonoff, Claudia 1988: Paatsjoen laulut – Pääšjoogg laulli. Gauriloff, Jaakko: laululyriikat Jouste, Marko, Mosnikoff, Elias, Sivertsen, Seija (toim.) 2007: Maaddâráá'jji leu'd — Esivanhempien leudit. Kansanmusiikki-instituutti Saastamoinen, Ilpo 2007: Son vuáinn – Koltansaamelaisten leuddeja Kuolasta. Global Music Centre Saba, Isak 1901: Sää'msoogg laull Sanila, Tiina: laululyriikat
suoritustavat	Kirjallisuudesta tai leuddi- ja laululyriikoista suullinen tai esseemuotoinen esitelmä.
opetuskieli	Koltansaame.
arviointi	Hyväksytyt/hylätyt.

Kielimestaritapaamiset

laajuus	8 op
tavoite	Opintojakson aikana opiskelija pääsee puhumaan koltansaamea ja tottuu kommunikoimaan spontaanisti koltansaamen kielellä sekä tutustuu koltansaamen puhujayhteisöön.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija käyttää koltansaamen kieltä rohkeasti ja aktiivisesti.
sisältö	Kommunikointi koltansaamen kielellä.
toteutustavat	Tapaamiset kielimestareiden kanssa, jolloin vuorovaikutuksessa arkisten puuhien parissa käytetään yksinomaan koltansaamen kieltä. Puheen kirjoittaminen tekstiksi.
suoritustavat arviointi	Merkinnät riittävästä määrästä kielimestaritapaamisia ja harjoitukset. 1–5
opetuskieli	Koltansaame.
arviointi	Hyväksytty/Hylätty

Kieliharjoittelu

laajuus	4 op
tavoite	Opiskelija tutustuu työelämään ja sen vaatimuksiin ja soveltaa oppimaansa työtehtävissä, jotka edellyttävät koltansaamen taitoa.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija käyttää koltansaamen kieltä rohkeasti ja aktiivisesti.
sisältö	Opiskelija tutustuu kahden viikon ajan sellaisiin työtehtäviin, jotka edellyttävät koltansaamen kielen taitoa ja kielen suullista ja/tai kirjallista käyttöä. Hän soveltaa ja käyttää oppimiaan tietoja ja taitoja käytännön työelämässä. Harjoittelupaikan hankinnasta vastaa ryhmänohjaaja. (ofelaš)
toteutustavat	Harjoittelu ja raportti.
suoritustavat	Harjoittelu ja raportti, joka kertoo harjoittelusta (esim. työtehtävät) ja pohtii harjoittelun merkitystä ja yhteyttä opintoihin (koltansaamenkielinen, pituus 1 sivu).
opetuskieli	Koltansaame.
arviointi	Hyväksytty/hylätty.

7.3 Sää'mkulttuur mättjumužž 15 mc | Saamelaisen kulttuurin opinnot 15 op

Saamelaisen kulttuurin opinnot tutustuttavat opiskelijat erityisesti perinteiseen mutta myös moderniin saamelaiskulttuuriin. Opiskelija osaa kuvata saamelaisten historiaa, perinteistietoa, nykykulttuuria ja yhteiskunnallisia erityispiirteitä. Kulttuurin opinnot antavat opiskelijalle mahdollisuuden käyttää koltansaamen kieltä erilaisissa ympäristöissä ja toimissa eri ihmisten ja kieliryhmien kanssa. Opiskelijat tottuvat spontaaniin vuorovaikutukseen koltansaamen kielellä ja tutustuvat saamenkieliseen puhujayhteisöön.

Johdanto saamenkieliin ja saamelaiskulttuuriin

laajuus	5 op
tavoite	Opintojaksolla perehdytään Saamenmaahan, saamelaisiin, saamen kieliin ja saamelaiskulttuuriin yleisesti, sekä tarkemmin erityisesti kolttasaamelaisten historiaan.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelijalla on yleistä tietoa saamenkielistä ja saamelaisesta kulttuurista. Hän osaa nimetä saamelaisryhmät ja saamelaiset elinkeinot sekä kuvailla saamelaisalueen alueellisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia pääelementtejä. Opiskelija tietää myös kolttasaamelaisten historian keskeisiä tapahtumia ja käännekohtia.
sisältö	Saamenmaan ja saamelaisten historiaa, saamelaisryhmät, saamen kielet, vuotuiskierto, luontosidonnaisuus, elinkeinot, Sámi Duodji – saamelainen käsityö, saamenpuvut, joiku/livde/leu'dd, kansalliset symbolit, itsehallinto, Saamelaiskäräjät, Kolttien kyläkokous, saamelaisyhdistykset, Saamelaisneuvosto, saamelaiskonferenssi, ČSV-liike, saamelaistoimijat Suomessa, saamelaismedia, kolttien asutushistoria.
toteutustavat	Kirjallisuus, esitelmät, luennot. Vierailut Saamelaisarkistoon, SIIDAan, Ä'vv museoon, sekä Nellimin kylälle.
oppi- ja oheismateriaali / kirjallisuus (lista opettajan muokattavissa)	Aikio, Samuli 1992: Olbmot ovdal min, Sámiid historjá 1700-logu rádjái. Girjegiisá Eriksen, Leif: Sámiid historjá 1850 rádjái. Davvi Girji o.s Helander-Renvall, Elina 2006: Silde, Saamelaisten myyttejä ja tarinoita. Oy Sevenprint Ltd Jefremoff, Irja 2005: Kolttasaamelaiset nyt – Tutkimus kotoutetun kansan elämäntilanteesta uuden vuosituhaten alussa Jefremoff, Irja 2001: Varriistállâm, Inarinsaamelaisten vuotuismuutto. Saamelaismuseosäätiö. Inarin saamelaismuseon julkaisuja nro 4 Korhonen, Mikko 1981: Johdatus lapin kielen historiaan. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Kulonen, Ulla-Maija, Seurujärvi-Kari, Irja ja Pulkkinen, Risto 2005: The Saami – A Cultural Encyclopaedia. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Lehtola, Jorma 2005: 30 vuotta käsityö sydämellä – Sámi Duodji ry 1975-2005. Kustannus-Puntsi Lehtola, Veli-Pekka 1997: Saamelaiset, historia, yhteiskunta, taide. Kustannus-Puntsi Lehtola, Veli-Pekka 2005: Saamelaisten Parlamentti. Saamelaiskäräjät Lehtola, Veli-Pekka 2015: Saamelaiskiista Sortaako suomi alkuperäiskansaansa, Into kustannus Linkola, Anni ja Linkola, Martti 2005: Kolttasaamelaiset, The Skolt Sámi. SIIDA Pennanen, Jukka ja Näkkäljärvi, Klemetti 2000: Siiddastallan, Siidoista kyliin. Inarin saamelaismuseon julkaisuja n:o 3. Pohjoinen Sammallahti, Pekka 1998: The Saami Languages – An Introduction. Davvi Girji OS Sámi Duodji ry 2010: Suomen saamelaispuvut. Saarijärven Offset Oy Seurujärvi-Kari, Irja, Halinen, Petri ja Pulkkinen, Risto (toim.) 2011: Saamentutkimus tänään. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Solbakk, Aage 1994: Sámi historjá 1, Áigodat 1600–1751. Davvi Girji o.s

Solbakk, Aage 1997: Sámi historjá 2, 1751 rájes dálá áigái. Davvi Girji o.s,

Solbakk, Aage 1993: Sápmelaččat. Sámi Instituhtta. Davvi Girji o.s

Sverloff, Matti 2003: Suenjelin saamelaisten perintö. Vammalan Kirjapaino Oy

Tanner, Väinö 1929: Ihmiskaantieteellisiä tutkimuksia Petsamon seudulta – I Kolttalappalaiset (Toim. Paulo Susiluoto). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2000

oppi- ja oheismateriaali / nettisivut ja muut materiaalit (lista opettajan muokattavissa)

<http://yle.fi/sapmi/>

www.anaraskielaservi.net/

www.saaminuett.fi

www.samediggi.fi/ (myös Oktavuohta-nettilehti)

www.samimuseum.fi/anaras/

www.samimuseum.fi/saamjiellem/

Lisäksi lehdet, filmit, äänitteet sekä opettajan jakama materiaali.

suoritustavat Aktiivinen osallistuminen oppitunneille, harjoitukset, mahdolliset saamelaiskulttuuritapahtumat, esitelmä ja tentti.

opetuskieli Suomi.

arviointi Hyväksytty/hylätty

Inarin- ja pohjoissaamen kielet

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään inarin- ja pohjoissaamenkielten perusteisiin, sekä näiden ja koltansaamen välisiin keskeisiin eroavaisuuksiin ja samankaltaisuuksiin. Opiskelija osaa inarin- ja pohjoissaamenkielisiä fraaseja.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija on syventänyt tietoaan inarin- ja pohjoissaamelaiseen kulttuuriin ja tunnistaa inarin- ja pohjoissaamenkielisen aakkoston sekä ääntämisen perusteet. Opiskelija ymmärtää koltansaamen pohjalta yksinkertaisesta inarin- ja pohjoissaamenkielisistä teksteistä ja puheesta pääpiirteet, sekä tiedostaa koltansaamen ja inarinsaamen sekä pohjoissaamen merkittävimmät eroavaisuudet.
sisältö	Perehdytään inarin- ja pohjoissaamenkielten äänteisiin ja aakkosiin, sekä verrataan eri saamen kieliä kiinnittäen huomiota yhteneväisyyksiin ja eroavaisuuksiin.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit, opintomatkat, ryhmätyöt, kotitehtävät, harjoitukset
suoritustavat opetuskieli	Opettajien jakama materiaali.
arviointi	Aktiivinen osallistuminen tunneille Suomi, koltansaame, inarinsaame, pohjoissaame Hyväksytyt/hylätyt.

Käsityöt (helmikirjonta/juurityö/tuohityö)

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään koltansaamelaisen ominaisimpiin käsityömuotoihin.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee helmikirjonnan/juurityön/tuohityön eri työvaiheet, kuvat ja niiden merkitykset sekä työmenetelmiin liittyvää sanastoa.
sisältö	Helmikirjonnan/juurityön/tuohityön opettelua käytännössä itse tekemällä.
toteutustavat oppimateriaali	Käsityöoppitunnit.
oheismateriaali	Muu tunnilla jaettava materiaali. Mettäpuro, Aune 2009: Kuvitettu käsityösanasto suomi-koltt. Mettäpuro, Aune, Moshnikoff, Jouni ja Moshnikoff Satu 2012: Saa'mi kiõtt-tuåjjsåå'nnke'rjj säämas da lääddas. Saa'mi sijddsååbbar Semenoff, Helena 1991: Sää'm pe'ssertuejj. Girjegiisá
suoritustavat opetuskieli	Osallistuminen.
arviointi	Koltansaame (ja tarvittaessa apukielenä suomi). Hyväksytyt/hylätyt.

Kalastus

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään eri vuodenaajoille tai tietyille kalalajeille ominaiseen kalastukseen.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee kolttasaamelaisia kalastusmenetelmiä ja kalastukseen liittyvää sanastoa.
sisältö	Kalastusmenetelmien opettelua käytännössä itse tekemällä ja vierestä seuraamalla.
toteutustavat oppimateriaali oheismateriaali	Kalastusreissut, koltansaamenkielinen kontaktiopetus Muu reissuilla jaettava materiaali. Fofonoff, Katri 2002: Mattu saa'nid. Saamelaiskäräjät Moshnikoff, Satu ja Jouni 2003: Luõssii'llipä'rnn Mekk. Saamelaiskäräjät Moshnikoff, Satu 1995: Paaibužškooul sää'mķiõll lookkâmķe'rjj (kalastukseen liittyvät sivut). Saamelaiskäräjät Sivertsen, Seija 2010: Sää'mķiõll - Koltankielen oppikirja. Saamelaiskäräjät Vesala, Riitta 2017: Sämmlai tuej. (kalastukseen liittyvät sivut). Saamelaiskäräjät
suoritustavat opetuskieli arviointi	Osallistuminen sekä kirjalliset harjoitukset. Koltansaame (ja tarvittaessa apukielenä suomi). Hyväksyty/hylätty.

Kolttasaamelainen ruokaperinne

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään perinteiseen kolttasaamelaiseen ruuanlaittoon ja ruokaperinteeseen.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee kolttasaamelaisia perinneruokia ja niiden valmistustapoja sekä aineiden hankkimistapoja. Lisäksi opiskelija tuntee ruuanlaittoon liittyvää sanastoa.
sisältö	Perinneruokien valmistusta käytännössä itse tekemällä ja vierestä seuraamalla.
toteutustavat oppimateriaali oheismateriaali	Oppitunnit opetuskeittiössä. Muu tunnilla jaettava materiaali. Fofonoff, Katri 2002: Mattu saa'nid. Saamelaiskäräjät Kytölä, Ritva 1999: Kaarnikasta kalanpaistokeppiin - petsamonsaamelainen eilinen. Sivertsen, Seija 2010: Sää'mķiõll - Koltankielen oppikirja. Saamelaiskäräjät Vesala, Riitta 2017: Sämmlai tuej. (ruokaan liittyvät sivut). Saamelaiskäräjät
suoritustavat opetuskieli arviointi	Osallistuminen sekä kirjalliset harjoitukset. Koltansaame (ja tarvittaessa apukielenä suomi). Hyväksyty/hylätty.

Kolttsaamelainen musiikkiperinne

laajuus	2 op
tavoite	Opintojakson aikana perehdytään kolttsaamelaiseen leu'ddperinteeseen ja leu'ddlyriikoihin, kolttsaamenkieliseen nykymusiikkiin sekä kolttakatrilliin.
osaamistavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee kolttsaamelaisia leu'ddeja ja muodostaa ymmärryksen leu'ddeissa käytetystä kielestä. Opiskelija tuntee kattrillin perusteet ja perehtyy kolttsaamenkieliseen musiikkiin.
sisältö	Leu'ddlyriikat ja leu'ddien rakenne, kertomaperinne, kolttakatrilli ja moderni kolttsaamenkielinen musiikki.
toteutustavat oppimateriaali oheismateriaali	Oppitunnit. Muu tunnilla jaettava materiaali. Fofonoff, Katri 2002: Mattu saa'nid. Saamelaiskäräjät Kytölä, Ritva 1999: Kaarnikasta kalanpaistokeppiin - petsamonsaamelainen eilinen. Sivertsen, Seija 2010: Sää'mkiöll - Koltankielen oppikirja. Saamelaiskäräjät Vesala, Riitta 2017: Sämmlai tuej. (ruokaan liittyvät sivut). Saamelaiskäräjät
suoritustavat opetuskieli arviointi	Osallistuminen sekä kirjalliset harjoitukset. Kolttsaame (ja tarvittaessa apukielenä suomi). Hyväksyty/hylätty.